

Voorstel aan de gemeenteraad

Opsteller

Pijlman, Erwin

Kenmerk

Z.22.361910 / D.22.1520369

Vertrouwelijkheid

Openbaar

Onderwerp

Aanwijzing Thialf Dienst Algemeen Economisch Belang (DAEB) exploitatie compensatie

Onderwerp

Aanwijzing Thialf als Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB)/bijdrage exploitatietekort Thialf

Voorgesteld besluit

1. Vanaf 2022 voor een periode van 10 jaar jaarlijks maximaal € 271.000 aan Thialf beschikbaar te stellen als bijdrage in het exploitatietekort in het kader van een aanwijzingsbesluit Dienst Algemeen Economisch Belang (DAEB);
2. Kennis te nemen van het concept aanwijzingsbesluit DAEB Thialf;
3. In te stemmen met de voorgestelde juridische vorm voor de exploitatiebijdrage Thialf

Inleiding

Op de begroting 2022 is voor een structurele bijdrage in de exploitatie van Thialf vanuit de Perspectiefnota 2021 een raming van € 200.000 opgenomen en voor 2023 en verder jaarlijks € 400.000. Op 7 oktober 2021 heeft uw raad een krediet beschikbaar gesteld voor fase 1 van de renovatie van de ijshockeyhal. Daarnaast zijn er enkele kaders geschetst voor het vervolgtraject van Thialf. In het rapport Eringa is de gemeente en provincie als aandeelhouders van Thialf onder andere gevraagd te ondersteunen in de exploitatietekorten van Thialf. Het bedrag waar het om ging is € 632.000 (afgerond) / € 631.750 (niet afgerond) met inschakeling van de zonnepanelen op het dak van Thialf en € 812.000 (afgerond) / € 811.750 (niet afgerond) zonder inschakeling van de zonnepanelen. De gevraagde bijdrage aan provincie en gemeente is respectievelijk 2/3 (€ 422.000 "zonnepanelen aan"/€ 542.000 "zonnepanelen uit" (afgerond)) en 1/3 (€ 211.000 "zonnepanelen aan" /€ 271.000 "zonnepanelen uit" (afgerond)) van deze bedragen (gelijk aan de aandelenverhouding).

Een van de geschetste kaders in het raadsvoorstel van 7 oktober 2021 is pas een concreet besluit te nemen over de genoemde exploitatiesteun nadat het Rijk zich heeft uitgesproken over een bijdrage aan Thialf. Het Rijk heeft daar in december 2021 uitspraken over gedaan.

Beoogd effect

Het voor Heerenveen behouden van Thialf als topsportcampus en accommodatie voor een breed spectrum aan breedtesporten.

Argumenten

1.1 Vanaf 2022 voor een periode van 10 jaar jaarlijks maximaal € 271.000 aan Thialf beschikbaar te stellen als bijdrage in het exploitatietekort in het kader van een aanwijzingsbesluit Dienst Algemeen Economisch Belang (DAEB);

2.1 Kennis te nemen van het concept aanwijzingsbesluit DAEB Thialf;

3.1 In te stemmen met de voorgestelde juridische vorm voor de exploitatiebijdrage Thialf

Commissie Eringa

De commissie Eringa heeft het totale jaarlijkse exploitatietekort van Thialf berekend op € 1.363.000 (afgerond op duizendtallen). Deze dekking is exclusief de jaarlijkse dekking voor vervangingsinvesteringen van Thialf (stadion en ijshockeyhal tezamen). Deze kosten moeten volgens Eringa gedekt door de aandeelhouders. Provincie en gemeente hebben aangegeven voor een deel van deze kosten een beroep te willen doen op het Rijk.

In uw vergadering van 7 oktober 2021 hebt u onder meer ingestemd met het volgende uitgangspunt: "Wij stellen voor daarover (exploitatiesteun) een concreet besluit te nemen nadat het Rijk zich heeft uitgesproken over steun en de vorm waarin deze steun gestalte krijgt. Dat geldt ook voor een eventuele investering in de tweede fase van de ijshockeyhal."

In dit voorstel concentreren wij ons op de jaarlijkse exploitatiesteun. Een eventuele investering in fase 2 van de ijshockeyhal bekijken wij op een later moment (dit in tegenstelling tot renovatie fase 1, die nodig is voor de bedrijfszekerheid). Voor een eventuele investering in fase 2 van de ijshockeyhal bekijken we op een later moment onder andere hoe zich dit verhoudt tot de bijdrage van het Rijk. Voor fase 2 zijn geen middelen beschikbaar. In de investeringsagenda wordt dit onderwerp als PM opgenomen. Bij de toekomstige ontwikkelingen rond de ijshockeyhal wordt de dakconstructie eveneens nader beschouwd. In januari 2019 is voor aanpassing (versterking) van de dakconstructie namelijk een omgevingsvergunning afgegeven met een initiële referentieperiode van 5 jaar.

De commissie Eringa heeft een voorstel gedaan voor de dekking van het jaarlijkse exploitatietekort. Onderstaande tabel geeft dit weer. Er is een onderscheid gemaakt in de variant "zonnepanelen uit" en "zonnepanelen aan".

	Zonnepanelen uit	Zonnepanelen aan
Energiebesparing	€ 0	€ 180.000
NOC*NSF	€ 250.000	€ 250.000
KNSB	€ 300.000	€ 300.000
Gemeente	€ 271.000	€ 211.000
Provincie	€ 542.000	€ 422.000
Totaal	€ 1.363.000	€ 1.363.000

Energiebesparing

Thialf kan de energiebesparing (geraamd € 180.000) realiseren als de zonnepanelen weer aan worden gezet. Op last van verzekeraars zijn deze momenteel uitgeschakeld. In overleg met verzekeraars is een oplossing tot stand gekomen. Deze oplossing vraagt een investering van ca. € 400.000. Hiervoor doet Thialf een beroep op de provincie.

Gedeputeerde Staten (GS) hebben aan Provinciale Staten (PS) een voorstel voorgelegd de € 400.000 beschikbaar te stellen.

Provincie jaarlijkse exploitatiebijdrage

Op 11 januari 2021 hebben GS een aanwijzingsbesluit DAEB genomen rond Thialf. Dit besluit wordt binnenkort gepubliceerd. In gesprekken met de Europese Commissie (EC) is geconcludeerd, dat dit de geëigende weg is om overheidsbijdragen aan Thialf te verstrekken.

De provincie heeft ervoor gekozen Thialf 10 jaar lang te compenseren voor een bedrag van € 542.000. Dit is het

bedrag genoemd bij de variant “zonnepanelen uit”. In het jaar 2022 is dit sowieso het benodigde bedrag. Thialf werkt met een gebroken boekjaar van oktober tot en met september. In dat boekjaar 2021/2022 wordt nog geen energiebesparing gerealiseerd. De exploitatiebijdrage is bedoeld voor het exploitatietekort. Indien het exploitatietekort lager is dan de bijdrage, moet het teveel betaalde op basis van Europese regelgeving rond staatssteun terug worden betaald. Thialf wordt dus nooit overgecompenseerd.

Naast de jaarlijkse exploitatiebijdrage neemt de provincie de € 400.000 voor de zonnepanelen mee in haar DAEB besluit. Tot slot heeft het Rijk (eerst eenmalig) € 1 mln beschikbaar gesteld. Ook deze middelen lopen via het provinciale DAEB besluit.

Rijksmiddelen

In uw vergadering van 7 oktober 2021 hebt u onder meer ingestemd met het volgende uitgangspunt: “Daarnaast is minimaal € 1.000.000,- per jaar nodig om de beide hallen van Thialf de komende 10 tot 15 jaar in stand te kunnen houden (groot onderhoud en vervangingsinvesteringen). Voor deze middelen doen partijen (aandeelhouders, Thialf en KNSB/NOC*NSF) een beroep op het Rijk.”

Op 7 december 2021 heeft de Tweede Kamer ingestemd met het eenmalig beschikbaar stellen van € 1 mln voor vervangingsinvesteringen in Thialf. Er is op hetzelfde moment ook een motie aangenomen, waarin de staatssecretaris wordt aangespoord in het voorjaar met een plan van aanpak te komen voor de structurele problemen rond Thialf.

Op 15 december 2021 was de budgettaire bijlage van het landelijke coalitieakkoord beschikbaar. Hierin staat te lezen, dat er vanaf 2022 € 25 mln per jaar beschikbaar is voor sport en bewegen. Hierbij is Thialf als enige sportaccommodatie en –locatie genoemd. De verwachting is, dat dit betekent dat Thialf tijdens de kabinetsperiode ook na 2022 op € 1 mln per jaar kan rekenen. Uiteraard is dit nog geen feit en moet dit eerst nog verder uitgekristalliseerd. Het overleg met het ministerie over Thialf loopt door.

Dit mooie resultaat is mede tot stand gekomen dankzij een brede lobby vanuit Fryslân.

Gemeentelijke middelen jaarlijkse exploitatiebijdrage

De gemeentelijke jaarlijkse exploitatiebijdrage is afhankelijk gemaakt van de uitkomsten rond de Rijksmiddelen. Volgens ons kunnen we stellen, dat dit heeft geleid tot een positieve uitkomst. Thialf is in Den Haag op de kaart gekomen en het Rijk heeft de daad bij het woord gevoegd.

De provincie heeft het voortouw al genomen met haar DAEB besluit. Zoals gezegd heeft de provincie het in de DAEB opgenomen bedrag berekend op basis van “zonnepanelen uit” voor een periode van 10 jaar. 10 jaar is de maximale looptijd van een DAEB. Dit met de nadrukkelijke kanttekening, dat overcompensatie (bijdragen hoger dan het exploitatietekort) terugbetaald moeten worden.

Gezien de ontwikkeling bij het Rijk stellen wij u voor als gemeente de jaarlijkse exploitatiebijdrage ter beschikking te stellen. Daarbij stellen wij u voor aan te sluiten bij de werkwijze van de provincie. Dit betekent 10 jaar lang jaarlijks maximaal € 271.000 (afgerond) / € 270.580 (niet afgerond) beschikbaar stellen via het gemeentelijke DAEB besluit.

In het raadsvoorstel van 7 oktober 2021 is nog uitgegaan van maximaal € 211.000 (afgerond)/€ 210.580 (niet afgerond). Dit bedrag is gebaseerd op de variant “zonnepanelen aan”. Zoals gezegd, stellen wij nu voor in lijn met de provincie maximaal € 271.000 beschikbaar te stellen. In 2022 is dit bedrag sowieso benodigd (In dat kader hebben wij ook nog gedacht aan de variant € 271.000 in 2022 beschikbaar te stellen en vervolgens 9 jaar lang € 211.000. Gezien de genoemde argumenten hebben wij besloten u toch 10 jaar € 271.000 voor te leggen). Daarnaast is er geen inflatiecorrectie opgenomen in het DAEB besluit. Tot slot zijn ontwikkelingen rond energieprijzen en SDE subsidie op dit moment moeilijk in te schatten. Aangezien er geen sprake mag zijn van overcompensatie komen eventueel te veel betaalde middelen terug, mits er geen exploitatietekort is. Provincie en gemeente gaan op dit punt samen nog in overleg om met Thialf te borgen, dat de middelen op de juiste wijze

worden gebruikt. Elk jaar moet een controle plaatsvinden op de verstrekte exploitatiebijdrage in relatie tot overcompensatie.

Op de begroting 2022 is vanuit de Perspectiefnota 2021 een raming van € 200.000 opgenomen en voor 2023 en verder jaarlijks € 400.000.

Voor de dekking van de € 271.000 wordt voorgesteld de € 200.000 in de jaarschijf 2022 in te zetten. Voor het restbedrag van € 71.000 stellen wij bekostiging voor uit het Thialf-Reddingskrediet. Dat krediet bedraagt voor 2022 € 247.750. In onze brief rond de renovatie ijshockeyhal fase 1, die u op 25 januari 2021 is toegezonden, staat dat wij al € 100.000 uit dit krediet hebben gebruikt voor een subsidie aan de IJshockeyhal BV voorbereidings- en toezicht werkzaamheden. Ondanks dat het krediet al beschikbaar is, wordt u de formalisering van de inzet ten behoeve van de € 100.000 – achteraf weliswaar – voorgelegd in Verzamelbesluit 2022-1.

Het verloop van het reddingskrediet 2022 is als volgt:

Beschikbaar Thialf-Reddingskrediet 2022	€ 247.750
Inzet bouwvoorbereiding en toezicht IJshockeyhal	-€ 100.000
Inzet Thialf DAEB	-€ 71.000
Restant	€ 76.750

De structureel beschikbaar gestelde € 400.000 vanaf 2023 is deels reeds bestemd voor dekking van kapitaallasten van de renovatie fase 1 IJshockeyhal (krediet ca. € 1,55 mln). In het raadsvoorstel van 7 oktober 2021 waren de kapitaallasten jaarlijks berekend op € 143.000. Door een meevaller in de rentelasten worden de kapitaallasten verlaagd naar € 127.000 jaarlijks (afschrijvingstermijn 15 jaar en rentelast 1,5% in plaats van 2,5%). Om de jaarlijkse exploitatielasten af te dekken is binnen de € 400.000 nog € 273.000 beschikbaar. Hieruit kan de benodigde € 271.000 worden gedekt.

Het verloop van het budget ad € 400.000 vanaf 2023 is als volgt:

Beschikbare budget	€ 400.000
Inzet kapitaallasten renovatie ijshockeyhal fase 1	-€ 127.000
Inzet Thialf DAEB	-€ 271.000
Restant	€ 2.000

Thialf-Reddingskrediet totaal

In het kader van de herstructurering van Thialf hebben provincie en gemeente een reddingskrediet beschikbaar gesteld van € 2,9 mln waarvan € 1,6 mln (gemeentelijk deel € 525.000 zijnde 1/3 van het totaal) is ingezet en gemeld bij de EC. Het doel is dit krediet om te zetten in een subsidie. Hierover vindt overleg plaats met de EC. In het kader van haar afwegingen wil de EC zien hoe de financiering van Thialf er de komende jaren uit ziet. Hiervoor worden de DAEB besluiten van gemeente en provincie ter informatie doorgestuurd aan de EC. Met de beide besluiten laten gemeenten en provincie samen zien, dat zij op een gelijke wijze een meerderjarige bijdrage leveren.

In 2021 is door provincie en gemeente bovenop de € 1,6 mln samen nog een geldlening aan Thialf verstrekt ten laste van het Reddingskrediet. Het gemeentelijke deel (1/3) was € 141.000 (afgerond) van in totaal € 423.000. Reden hiervoor was, dat de EC nog geen uitspraak had gedaan over de herstructureringssteun en de coronacompensatie (via de zogenaamde SPUK IJZ regeling) over 2020 en 2021. De SPUK IJZ betreft ca. € 1,99 mln. Zodra de EC een uitspraak heeft gedaan, kunnen wij coronacompensatie uitbetalen en verwachten wij

de € 141.000 retour te ontvangen van Thialf. Deze middelen worden dan weer toegevoegd aan het saldo van het Reddingskrediet. Wij hopen de komende tijd duidelijkheid te krijgen van de EC.

Eind 2021 zijn wederom strenge coronamaatregelen ingegaan. Het Rijk heeft opnieuw een SPUK IJZ compensatieregeling ingesteld. Thialf gaat hierop via de gemeente een beroep doen.

Het totale verloop van het Thialf-Reddingskrediet is als volgt:

Omschrijving	2020	2021	2022	Totalen
Beschikbaar gesteld	€ 247.750	€ 495.500	€ 247.750	€ 991.000
Herstructurering	-€ 212.000	-€ 313.000	€ 0	-€ 525.000
Aanvulling liquiditeit	€ 0	-€ 141.000	€ 0	-€ 141.000
	€ 35.750	€ 41.500	€ 247.750	€ 325.000
Inzet bouwvoorbereiding en toezicht IJshockeyhal	€ 0	€ 0	-€ 100.000	-€ 100.000
Inzet Thialf subsidie DAEB	€ 0	€ 0	-€ 71.000	-€ 71.000
Restant	€ 35.750	€ 41.500	€ 76.750	€ 154.000
Retour aanvulling liquiditeit	€ 0	€ 0	€ 141.000	€ 141.000
Restant	€ 35.750	€ 41.500	€ 217.750	€ 295.000

De restantbedragen uit 2020 (€ 35.750) en 2021 (€ 41.500) zijn in de betreffende jaarrekeningen teruggevloeid in de Algemene Reserve. Bij de jaarrekening 2022 wordt de stand van het krediet over 2022 opgemaakt. Een eventueel restant vloeit terug in de Algemene Reserve. Wij komen met separate voorstellen bij uw raad terug als er in 2022 onverhoopt nog ontwikkelingen zijn, waarbij mogelijk nog een beroep op het Reddingskrediet nodig is.

NOC*NSF en KNSB

Het NOC*NSF draagt voor € 250.000 bij aan Thialf.

Bij de KNSB is sprake van een inspanning met een ingroeimodel van enkele jaren. De bijdrage van de KNSB betreft € 300.000.

Risico's of kanttekeningen

Als de gemeente niet besluit tot een (aan de provincie gelijkwaardige) bijdrage is het de vraag hoe de EC zal reageren op het herstructureringsplan. De voorgestelde DAEB schept een duidelijk meerjarig perspectief voor Thialf. In beginsel is tussentijdse aanpassing/intrekking van de DAEB niet mogelijk. Het gaat hier echter om een overheids BV van provincie en gemeente. Indien nodig verwachten wij hier met de provincie en Thialf uit te komen. Een alternatief is steeds een DAEB van 1 jaar te gebruiken, waarbij ieder jaar besluitvorming (inclusief een bezwaarclausule) nodig is. Dit zal dan achter afwijken van de provincie en mogelijk vragen oproepen bij de EC.

Het dossier bij de EC loopt nog. Dit kan tegenvallen. De verwachting is echter positief.

De bijdrage van het Rijk is, behoudens de toegezegde € 1 mln eenmalig, nog niet concreet uitgewerkt.

Als de gemeente vanaf 2023 € 211.000 (variant zonnepanelen aan) beschikbaar stelt, valt er jaarlijks € 60.000 aan structurele middelen vrij binnen de beschikbare € 400.000. Bij het beschikbaar stellen van € 271.000 (variant zonnepanelen uit) met het eventueel terugbetalen van overcompensatie vallen er jaarlijks incidentele middelen vrij. Wij adviseren de lijn van de provincie te volgen. Dit betekent echter wel, dat de resterende middelen bijvoorbeeld niet beschikbaar zijn voor het dekken van (een deel van) kapitaallasten van een eventuele tweede renovatiefase van de ijshockeyhal. Eventuele resterende middelen vloeien bij de voorgestelde keuze als incidentele middelen terug in de Algemene Reserve.

De initiële huurovereenkomst tussen IJshockeyhal BV en Thialf loopt tot en met 30 september 2024 en

wordt steeds met een periode van 5 jaar verlengd. Tegen het einde van iedere periode kan worden opgezegd met een opzegtermijn van 6 maanden. Het aanwijzingsbesluit DAEB loopt tot en met 2032 (exacte datum is afhankelijk van publicatiedatum besluit). In theorie is het mogelijk dat de huurovereenkomst wordt beëindigd voordat de DAEB eindigt. In de praktijk zal Thialf dan echter geen uitvoering meer kunnen geven aan de opdracht in de DAEB. Daarbij verwachten wij er op dit punt in goed overleg met provincie en Thialf altijd uit te komen.

Communicatie en participatie

Besluitvorming wordt gedeeld/besproken met de provincie en Thialf.

Na uw besluitvorming neemt ons college een definitief besluit DAEB. Dit besluit wordt gepubliceerd voor bezwaar. Daarnaast wordt het besluit in het traject rond de herstructurering ter informatie aangeboden aan de EC.

Financiën

De financiële effecten zijn toegelicht bij de inhoudelijke teksten.

Bijlagen

Concept DAEB besluit.